

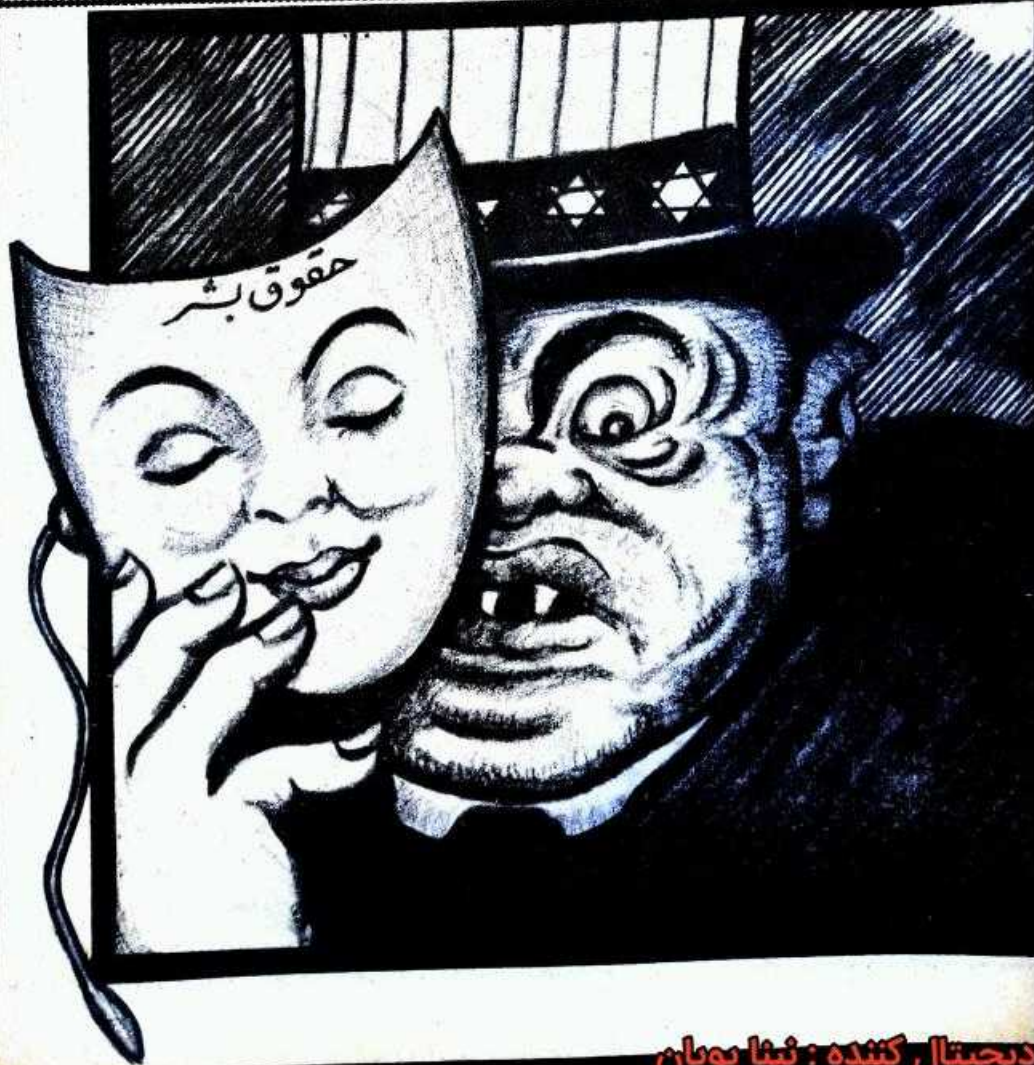
- انقلاب يولوندا

اۋن بئش گونلوك ادبى - سىياسى مجموعه

هرنمره ۳ تومن

۱-۵۹ دى

بىرىنجى ايل، ۳-نجى نمره

ديجىتال كىتاپخانا : ئىنا پويان

طاغوتی بازار

مملکتیمیزین بازارینین نبضی ، اولدوغو کیمی وابسته سرمایه‌دارلارین و آمریکا باشدا دورماقلا امپریالیزمین تسلطونون احیاسینی ایستینلرین و لیبرال بورژوازیانین دارو دستلرینین آلینده - دیر . بو همان بازاردیر کی امام امت اونو بحق " طاغوتی بازار " آدلاندیریبدیر . حقیقت بو دور کی بیز مملکتیمیز ایچون بوتون حساس تاریخی مرحله‌لرده ، بخصوص ضد استعماری و ضد استبدادی حرکات شدتلنن مرحله‌ده مملکتیمیزین بازاریندا ایکی قطب و ایکی جناحین شاهیدی اولموشوق . سلطانلارین ستم بارگاهی نین هامیسی کلان سرمایه‌دارلارین و استعمار و امپریالیزمه وابسته غرب شرکتلرین دلال لاری جناحی ، و متوسط الحال قشرلرین اصناف و پیشه‌ورلرین جناحی . بیرنجی جناح ، یعنی کلان سرمایه‌دارلارین ، عمده بازارگانلارین و کلان توزیع و واردات اربابلارینین جناحی ، همیشه استعمار و استبدادین طرفینی توتوموش و بونون مقابلینده متوسط الحال قشرلرین ، کسبه و پیشه‌ورلر و اصنافین جناحی ، ئوز مجموعوندا استبداد و استعمار علیهینه مبارزه ائدن وطن پرست آز ادخاللارین سیراسیندا قرار توتوموشدور . بو واقعیت مشروطه انقلابی نین همان اولیندن تا نفت صناعیعی ملی لشدیرمگه قدر ایران ملتی نین تحسینه لایق انقلابی زمانیندان ملتیمیزین ضد - استبدادی ، ضد استعماری و ضد امپریالیستی مبارزه‌لرینده قیرمیزی خط کیمی گوئه ده بیر تاریخی تجربه‌لر گوئ ستردی کی سرمایه‌دارلارین و عمده وارد ائدنلرین جناحی آزادلیق و استقلال بولوندا ، استعمار و امپریالیزم علیهینه ایران ملتی نین مبارزاتی نین بوتون مرحله لرینده اهلیه لازم و ضروری کالالارین احتکاریندان توتوموش ، باهالیق و کالا قحطلیگی یاراتماغا قدر بوتون وسایلدن استفاده ائتمگه ، مملکتین تجارتی ایشینده اخلال ائتمیش و ملتیمیزین ضد امپریالیستی نهضتی ئوز اعلا درجه‌سینه چاتان هر دفعه بازارین بو جناحی استعمار و امپریالیزمه وابسته حاکمه هیئتتی نین سیراسیندا توطئه‌چیلرین و کودتاچیلارین سیراسیندا قرار توتوموشدور . بازارین بو جناحی ، عمده مالکله ایله آل بیر رضاخانی ایش باشینا گتیردی و سونرادان انگلستانین بو عاملی نین دیکتاتور لوغونو مستقر ائندی و انگلیسی کودتا ایچون زمینه فراهم گتیر .

امامین بحق " طاغوتی بازار " آدلاندیردیغی بازارین بو جناحی ، ایران ملتی نین نفت صناعیعی ملی لشدیرمک و ضد امپریالیستی مبارزه‌سی نین ذروه‌سینده آرخادان هم ایران ملتینه و هم ملی رهبرلره خنجر ووروب و آمریکا زاهدی - شوارتسکف کودتاسی بولو ایله معدوم و ملعون محمدرضانین قان ایچن رژیمی نی محکم‌لندیرمک ایچون زمینه فراهم گتیردی .

بو موردلرین هامیسیندا سرمایه‌دارلارین و عمده وازد ائدنلرین جناحی ، مالی و اقتصادی قدرتلریندن استفاده ائتمکله ایران ملتی نین ضد امپریالیستی نهضتینه آن بو یوک ضربه نی ووروبلار . بو نکته‌به توجه ، او جهندن ضروریدیر کی حاضر کی حساس شرایطده ایران ملتی تام

قاطعیت ایله جهانخوار آمریکا امپریالیزمی علییهه قالحان و ایرانین اراضی بوتونلوگوندن ، انقلابین نائیلیتلریندن و اسلامی جمهوروموزون موجودیتیندن مدافعه ایچون ووروشدوغوموز شرایطده ، بازارین بو طاغوتی جناحی نتیجه جهندن ایران ملتی علییهه توطئه ائدیر . بو منفعت پرست و غارتگر گروه ، نه نک جهانخوار آمریکانین تسلطونون احیاسینی وشاهسیر مشروطه رژیمینی ایستین لیبراللاری ئوز قاناد و حمایتی آلتینا آلمیش ، واونلارین جوخلارینین میلیاردلار دلار غارتی سرمایه لریندن استفاده ائده رکن ، بختیارلار ، اویسی لر ، پالیزبانلار ، امینی لر ، مراغه بی لر ، نزیه لر و اونلارین آمریکالی اربابلاری و ناتودا کی متحدلری ایله گیزلی رابطه لری واردیر ، بازاری لرین بو جناحی ، بوتون مدرن وسایلدن استفاده ائتمکله اساس اهرملری و ایران بازاری نین نبضینی آله آلیب و مملکتین ملی اقتصادیندان و خارجی - داخلی تجارتیندن ، ئوز آج گوؤز منافعی نی تأمین ائتمک جهتینده بهره بردارلیق ائدیر لر . بونلار اولدوغو کیمی غرب بازاری و امپریالیستی سرمایه ایله رابطه لرینی حفظ ائدیب و بو منحنی بازرگانی نظامین دوامی ایچون وار قوه لرله توطئه و تلاش ائدیر لر . بونلار حاضر کی حساس و بجرانلی شرایطده آللرینده اولان بوتون اقتصادی اهرملردن استفاده ائتمکله قحطلیک ، باهالیق و بالنتیجه جامعه میزده درین ناراضیلیق وجوده گتیریر لر .

بازارین بو جناحی نین یا طاغوتی بازارلرین فعالیتی بونونلا قورتار میر . بونلار دولتی دستگاهلاردا کی دارودسته لرینین کوؤمگی و آمریکا همکارلیق و دوستلوق عقدی باغلاماغین تشنه لری لیبراللار یولو ایله بیر طرفدن مملکتین اقتصاد و تجارتی نی کئچمیشده اولدوغو کیمی غرب و بخصوص آمریکا بازارینا وابسته ساخلا ماغا و دیگر طرفدن شرقی اروپا مملکتلری و سوسیالیستی ئولکه لر ایله هر جور اقتصادی و بازرگانی روابطین توسعه سینه مانع اولماغا تلاش ائدیر لر . بیر حالدا کی بوتون آورگی یانان و انقلاب مقابله نده متحد کارشناسلارین دئدیگینه گوؤزه سوسیالیستی مملکتلر ایله و اسارتدن آزاد اولموش مملکتلر ایله اقتصادی ، بازرگانی و فنی همکارلیقلارین توسعه سی همیشه و بخصوص آمریکا و متحدلری بیزی اقتصادی و نظامی انحصار آلدیقلا ری حاضر کی شرایطده مملکتیمیز ایچون حیاتی اهمیت مالک اولموش و مالکدیر ، هامی بیلیر کی وطنیمیزه تحمیلی جنگ نتیجه سینده مملکتیمیزین اقتصادینا و تولیدی اومورونو آغیر ضربه لر دگمشدیر . جبهه نین و جبهه دالینین ضروری کالا نظریندن احتیاجاتینی تأمین ائتمک ، بیزه اقتصاد و تجارتی احیاء ائتمگی اونو غرب انحصارلاری و اونلاری عمده سرمایه دارلار و وارداتدنلر سیماسیندا دارودسته لرینین تسلطوندن آزاد ائتمگی و مالک اولدوغو موز نظیری اولمایان امکانا - تدان استفاده ائتمگی و بازارین اولدوغو کیمی کلان سرمایه دارلار و بورژوازی لیبراللار و اونلارین یانکی حامیلری آلبنده پایگاه شکلینده باقی قالماغا یول وئرمگی حکم ائدیر .

حیله کار تاجرلرین الی فرش صنعتیمیزدن قطع اولسون!

انقلابچیلارین اتحادی و

گلجک غلبه لریمیز

وطنیمیزین آزاد اولموش اھالیسی ، استقلال خاطرینه و اراضی بوتونلوگوندن دفاع ائتمک ایچون بو تحمیلی جنگ مقابلینده مثیلسیز بیر فداکارلیق و قهرمانلیق ایله ووروشور . حال حاضردا دوام ائدن جنگ ، در واقع ایرانی ضعیفلندیرمک و مملکتیمیزین اھالیسی نین انقلابی نائیلیتیرینی پایمال ائتمک ، نہایت اسلامی جمهورو نظامی نی بیخماق و آمریکا وابسته اولان بیر رژیم برقرار ائتمک ایچون ، آمریکا امپریالیزمی نین شیطانی نقشه سینین بیر جزئیدير . بو ترتیب ایله وطنیمیزین اھالیسی بوگون عملاً آزاد ایرانلا ئوز دوشمنچلیگینده ثابت قدم اولان و مملکتیمیزین علیھینہ ہئج بیر توطئہ دن ال گوئے تورمہ یین آمریکا امپریالیزمی ایله ووروشور .

بوندا ہئج بیر شبہه اولایلمز کی آمریکا امپریالیزمی ئوز توطئہ لرینین عملی اولماسیندا ائله جہدہ داخلی ضد انقلاب اوستونده حساب ائله ییر . بو جہانخوارین بشینجی ستونونو تشکیل وئرہن و کمیندہ اوتوران بو داخلی ضد انقلاب ، لازم گلرسہ ، و مناسب فرصتہ داخلدن وطنیمیزین اھالیسینہ ضربه وورماق خیالیندادیر . مملکتیمیزین ایندیکی حساس و بحرانی شرایطیندہ ، اتحاد ، سوء و عمل وحدتی نین لزوم و ضرورتی آیری ہر واخت اولدوغوندان داھا چوخ خصوصی اھمیت کسب ائدیر . لاکن بو نکتہ یہ توجہ ائتمک لازم دیر کی اتحاد و سوء و عمل وحدتی ہانکی قوہ لرین آراسیندا برقرار اولمالیدیر ؟ سہودیر اگرگونون بو اساس شعارینا سطحی شکیلدہ برخوردار ائلسک . انقلابی ہشیارلیق و دقت ایله حقیقی باطلدن ، ایشیغی قارانلیقدان ، دوستو دوشمندن ، انقلابچی نی ضد انقلابچی دان تشخیص وئرک لازم دیر .

ایران ملتی نین انقلابی غالب گلیدیر و طاغوت رژیمی نین باشچیلاری دارما داغین ائدیلبیلر . لاکن بو ، او معنادا دگیل کی اوزون ایللر عرضیندہ طاغوتون خدمتیندہ اولموش و مستضعف خلقینی حقیقیندہ ہئج بیر جنایتدن خوددارلیق ائلمہ میش اولان بوتون شخصلربیردن بیرہ انقلابین طرفداری اولوب و ملتین کناریندا قرار تاپیبیلر . انقلابین غلبہ سیندن سونرا کی دورانین تجربہ سی بیزہ ئویرہ دیدی کی سابق رژیمین قالیقلاریندان بیر چوخلاری ان یاخشی حالتدہ دیرلیرینی عوض ائله ییلر و فرصت دالیسینجا دیرلار کی اسلامی جمهورو نظامی نی بیخماق ایچون عمل میدانینا وارد اولسونلار . بونا گورہدہ آییق و ہشیار اولمالییق حبیہ آرخاسینا و اونون داھا چوخ محکمنہ سینہ خصوصی توجہ ائتمہ لیبیک . ہامیسی واحد بیر تن کیمی وطن بوتونلوگو و مملکت استقلالی و سرحدلریمیزدن مدافعہ یہ قالمیش اولان ایران ملتی داخلی ضد - انقلابین بو اومیدینی پوج ائلدی کی تصور ائله ییردی وجودا گلیمیش فوق العادہ وضعیتدن ئوزشوم نیت لرینین انجامی ایچون بہرہ بردارلیق ائدہ ییلر . ضد انقلاب بوگون داھا جرأت ائلمہ میر علنا و آجیق صورتدہ اظہار وجود ائدیپ و توطئہ یہ ال آتسین . اما بو ، او دئمک دگیل کی ضد انقلاب ۴

داها توطئه‌دن آل گو، تورویدور، ایندینین ئوزونده وطنیمیزین آرا بیر بو و یا دیگر گوشه سینده
بیز ضد انقلابین توطئه‌چی اقداماتی نین ناظری اولموشوق و ناظریک، سایه یایماق، احتکارایجاد
اٹله‌مک، بازاردا امتعه‌نین جاتیشمامازلیغی و قحطلیگی شدتلندیرمک، اداره‌لرین، تولیدی،
توزیعی، خدماتی مؤسسeler و سیره‌نین ایشلرینده یوزقونچولوق اٹلمک هامیسی ضد انقلابین عمل
شیوه‌لریندندیر. لاکن بونلار داخلی ضد انقلابین - نئجه دئیرلر - مسالمت آمیز شیوه‌لریندن بیر
قسمتیدیر کی اگر قاطعی ایله اونلارین قایاغی آلینمسا، ضد انقلاب آیری شیوه‌لره:

ترور، پارتلایش، یانغین دوزه‌لتمک، مملکتین حساس بئرلرینه هجوم اٹله‌مک و بوجور برنامه -
سینده اولان عمللره مناسب فرصته متوسل اولاجاق. وطنیمیزین و انقلابیمیزین اصیل منافعی
مخصوصا ایندیکی حساس شرایطه حکم ائدیر کی انقلابی آیقلیق ایله ضد انقلابین بوتون
عمللری نظر آلتینا آلینسن و اونلارین توطئه‌لری خنثی ائدیلسن. شبهه‌سیز مملکتیمیزین ایندیکی
بحرانلی شرایطینده اتحاد، سؤز و عمل وحدتی ضروری بیر ایشدیر. لاکن یاد دان جیخارتما -
مالییک کی مملکتیمیزده حله‌ده چوخلو شخصلر واردیر کی دریلرینی عوض اٹله‌بیلر، حیله‌گر لیک
ایله ئوزلرینین واقعی سیمالارینی گیزلده بیلیر.

ایستر نظامی و ایستر غیر نظامی و حتی مذهبی لپاسدا اولان بو ضد انقلابی عنصرلردن بیر
چوخلاری حله‌ده متأسفانه تمام و کمال پاکسازلیق ائدیلمه بیلر و حتی متأسفانه بعضی موقعلر
اونلارین بئرینه حقیقی انقلابی قوه‌لر پاکسازلیق اولورلار کی بودا ضد انقلابچیلارین بیر توطئه‌سی
کیمی دگرلندیریله بیلر. مسلما بئله بیر دریلرینی عوض اٹله‌میش عنصرلر ایچون متحد بیر خلق
جبهه سینده بئر اولا بیلمز. بو عنصرلری تانیماق و اونلارین بوتون نقشه‌لرینی عملی ائدیلمزدن
قابق افشاء و خنثی ائتمک لازیمدیر.

فقط حقیقی و ایران انقلابینین اصولونا وفادار اولان قوه‌لرین اتحادی، سؤز و عمل وحدتی
ایله مملکت داخلینده جبهه آرخاسینی محکم‌لندیرمک و ایران انقلابی نین گلجک غلبه‌لری ایچون
لازمی شرایطی فراهم گتیرمک اولار.

محمد علی هیدجی

تیکیلدی چیگنیمه هیدجده داغداغان آغاجی،

* * *

آسیلدی بوئرکومه هیدجده مهره بو ایام .

* * *

مولدم بود هیدج،

بخت سست و طالع کج،

گاه ساکن تهران،

گه مقیم قزوینم !

محمد علی ایلك تحصیلاتینی هیدجده
آلدیقدان سونرا، ۲۵ یاشینا چاتار چاتماز
قزوین شهرینه کوءچوب، حسن خان - حسین
خان مدرسه سینده فقه و اصول و زمانه سینین
دیگر علملرین ئوبره نمگه ادامه وئریر. ۴۰-۵
ایل قزوینده اقامت ائذیکدن سونرا، تهرانا
و سونرا کربلایا کوءچور. ۱۰ ایله یاخین
کربلا و نجفده اقامت ائدیر. یئئیدن تهرانا
قایداندا ۴۰ یاشی وارایدی . بیر بوئوک
فیلسوف، فقیه و ادیب کیمی خیام
خیوانیندا سید نصرالدین مدرسه سینده
تدریس و تعلیمه مشغول اولور. ۷۶ یاشیندا
تهراندا وفات ائدیر.

هیدجیه زامانیندا حکیم یعنی فیلسوف
دئیرمیشلر. او اسلام فلسفه تاریخینین بوئوک
بیر حکما سیندان دیر. او ئولدو کدن سونرا،
مدرس تبریزی، یازدیغی قیمتلی تذکره سی

"خمسه" ولایتی مملکتیمیز ایرانین،
آن گوئل طبیعتلی و صفالی ولایتلریندن
بیریدیر. زنجان، خرم دره، ابهر، سلطانیه
دن عبارت اولان بو ولایتدن واختیله
آذربایجان خلقی گلیب یئرلشمیش، ایران
تاریخینده، ملتیمیزین آزاد خاهلیق مبارزه -
لرینده بیرجوخ قهرمانلار و علم عالمیده
شهاب الدین سهروردی کیمی بوئوک
اعجوبه لر یغترین بیر ولایتدیر.

محمد علی هیدجی همین ولایتین
هیدج کندینده شمس ۱۲۳۴ نجی ایلده آنادان
اوهلموشدور. هیدج کندی زنجانین ۶۰
کیلومترلیک شرق طرفینده دوشن صفالی بیر
منطقه دیر. محمد علی هیدجی ئوز کندینه
مختلف یئرلرده اشاره ائدیپ، طبیعتین و
خلقینین خوی و عادتلریندن افتخار
حسی ایله یاد ائدیدیر:

اولارکی وصف ائله یبلر صفاده شیرازی،

منه گومان یوخو ترجیح هیدجده شیراز.

* * *

های! خمسه نین اول سویوق سولاری،

به! هیدجین اول سرین هاواسی!

* * *

فغان کی حسرتی قالدی آورده کده هیدجین، اول
سویوق بولاقلاری، باشی دومانلی داغلاری.

* * *

ریحانه‌الادب اثرینین ۴ - نجو حیلدینده
 (ص ۳۲۸ - ۳۲۹) هیدجیدن یاد ائدیر.
 سونرالار مجتهدی، رجال آذربایجان در عصر
 مشروطیت کتابیندا (ص ۱۸۴۱ - ۱۸۲)
 اوندان آد آپاریر. علی هشترودی ۱۳۳۴
 نجو ایلده زنجاندا ۳۰۰ صحیفه‌ده فیلسوف
 شاعریمیزین سرچوخ آذربایجانجاو فارسجا
 شعرلرین احتوا ائدن دیوانین ایکینجی دفعه
 اولاراق چاپ ائتدیریر. شاعر دن چاپ اولان
 دیوان، آذربایجان و فارس دیل‌لرینده
 یازدیغی فلسفی ۲۸۰۰ بیتدن عبارت
 دانشنامه اثریندن باشقا (ص ۱۷ - ۱۷۰)،
 فارسجا غزلیات (ص ۱۷۱ - ۱۸۷)،
 آذربایجانجا غزلکر (ص ۱۸۸ - ۲۵۳)،
 آذربایجانجا مثنویکر (۲۵۴ - ۲۶۷)،
 آذربایجانجا مخمس لر (۲۶۸ - ۲۷۱)،
 آذربایجانجا ترجیح بند (۲۷۲ - ۲۷۶)،
 آذربایجانجا ترکیب بند (۲۷۷ - ۳۰۰)
 اثرلرینی احتوا ائتمکده دیر.

دیگر اثرلریندن فارس دیلینده
 یازدیغی شرح منظومه‌ی سبزواری آدلی فلسفی
 و رساله‌ی دخانیه آدلی اجتماعی - سیاسی
 اثرلرده دفعه‌لرله تبریز و تهراندا داش -
 باسامی فورموندا چاپ اولوبدور.
 بوخاریدا آدلارینی چکدیگیمیز
 کتابلاردان باشقا، اونون حاققیندا معلومات
 وئرن دیگر اثر تاپا بیلمه دیک. قیمتلی
 اثرلرینین مطالعه سیندن آلدیغیمیز تأثراتی
 یازیریق:

* * *

حجت‌الاسلام میرزا شیرازی‌نین واختیله
 آروپا استعمار جیلاری علیهینه دایانیب

تاناکی تحریمی فتواسینین ایضاحیندا
 رساله‌ی دخانیه یازان مبارز محمد علی هیدجی،
 دیوانیندا بیتری گلدیکمه خلقین فلاکتلی
 حیاتین و دولتمدارلارین ظلمکارلیقلارین
 تصویر ائدیر. او مختلف یئرلرده مملکتین
 وضعیندن شکایتلنیر:

تایماز بو مملکتده گوموش سکه‌سبز رواج

دئین شاعر، ئوز حالینایانان بیر کیمسه تایمیر.
 و بو او زامانین مناسبتلری ایچینده یاشایان
 هر بیر ایره‌لی دوشونجه‌لی آداملار ایچون
 طبیعی ایدی. اونلار ئوزلرین هر زمان
 " تنها " و " دردلی " حس ائدیر دیلر
 هر بلایه دوغور، ظلم، ریاکارلیق و حقه‌بازلیق
 ایله دولو دونیاده بیر کیمسه ئوز دردلرین
 آجا. بیلیمیر دیلر:

هانسی او کس کی منیم حالیمایانا اوره‌گی
 هارا گئدیم کیمه ئوز دردیمنی ائدیم اظهار؟
 دوؤزن بلایا منم هیدجی، اگر گتیره‌م
 بیانه حالیمی، آغلارمنه در و دیوار.

دئوزن بلایه منم هیدجی منیملن غم
 گزه همیشه نئجه شخصلن گزه‌ر سایه

شاعر بیر ادبی سنت اولاراق، ئوز
 خطاب موردینی زمانه و فلک کلمه‌لرینده
 تاپیر. البته بیلیریک کی بو اصطلاحلاری
 ایشله‌دن مبارز شاعرلرین هر زامان مقصدلری
 اجتماعی سیستم و اجتماعی ظلم لر ایدی.
 بو بیلجی و کامل شخصلر بو سیستمین
 ایچینده ظلمه و غمه مبتلا دیرلار، زحمتکش

طالعینہ جان یان دیران و غوزودہ آغیر معیشتلی
بیر شرایطدہ یاشان ہیدجی ، سوؤز یوخ کی
اوزامان بوتون اجتماعی بلالارین علمی و
دقیق تحلیلیندن عاجز ایدی . آما هئچدہ
دئمک اولماز کی آشاغیدا وئردیگیمیز
مثاللاردا ، او ئوز زمانہ سی و حاکم سیاسی
- اجتماعی سیستمین یوخ ، بلکه خیالی و
موہوم فلکدن سوؤز آچیر :

بو سپہر دون و ناساز ، ستمین ائدیبدیر آغاز ،
بیراوتانماز عاریلمز نہ بیلیم حیاسی یوخدور ،
ائله ییب منی حوالہ یئنہ محنت و ملالہ
نئلہ ییم بو ہرزہ بختین منہ بیر حماسی یوخدور ،
ستم و غمی توکنمز ، ٹولورمدہ رحمہ گلمز ،
بو زمانہ نین منیم تک غمہ مبتلاسی یوخدور
بو سوؤزو دانیشماز عاقل ، اولا گر بلایہ قابل ،
سوؤلہ ہانسی شخص کامل ، الم و بلاسی یوخدور ؟

شاعر ایشین قدرتینہ اپنانان و
ایشچیلیگی سئون بیر اجتماعی متفکر دیر ،
فعلہ لرین توکنمز قدرت لرینہ ایمان گتیرن ہر
بیر جوانا ایش تاپیب ئوز چوؤرہ کلریں
چیخارتماگی و آلین تری ایلہ یاشاماگی
توصیہ ائدن شاعر اولارا دئییر کی زحمتی
اوستون دوتسونلار ، او جمعیتدہ انگل اولماگی
و ئوزگہ لر حسابنا تنبلیکسہ یاشاماگی
سئومیر :

آس جان قولاغینا ، بوسوؤزو ، تنبل اولمادور ،
گنت ایشلہ تاپ چوؤرہک ، یوخی ایمان خدایہ
(آج)

دولانما بوش بہہ جان ، گنت ئوزونچی بیر ایش
(تاپ)

دئمہ منہ کی بگیم کسب و کار عار گلیر .

* * *

حق جد و جہد ائیلیہنہ گوؤ ستریر یولو
اؤز غیر حققہ قویما ، سنہ حق گتیرسین اؤز .

بعض اوخوجویا بئلہ گلیر شاعر بیزیم
زمانیمیزدا آنلاشیلان طبقاتی مبارزہ نی درک
ائتمیش و بو یولدا ووروشوردو . بعض شعر -
لریندہ اونون "غنی لر" و "فقیر لر" بین تضادی
و باریشمار خصومتی گوؤ ستریلرہک ، شاعر
" فقیر لر" ی فقرہ دوؤ زمگہ و ئوز حلقرینی
" غنی لر" دن آلماغا دعوت ائدیر . او ئوز
مفکورہ سیندہ ہا مینین " غنی " اولماغین
آرزو ائدیر :

یاخشی اولسایدی فقر ، بس تاری
نیبہ ئوز آدینی قویوبدو غنی ؟

شاعر ئوزونو بیزیم زمانہ میزین خولیاجی
روشنفکر لری تکین خلقدن آبییریب ، نئجہ
دئیر لر " عاج قصر " بندہ اگلشیب کوؤ نوللری
ایچون شعر یازان دگیل دیر . او خلقین ایچیندہ
یاشاماگی ، خلقدن و جمعیتدن ٹویرہ نمگی ،
حیات و معیشتدن الہام آلماگی ئوزونہ پئشہ
دوتان بیر شاعر دیر . زمانہ سینین سیاسی
حادثہ لریندہ فعالجاسینا اشتراک ائدن شاعر
دفعہ لرلہ سیر و سیاحت و مختلف یئر لری و
اجتماعی غلامی گرمگہ اشتیاقینی بیان ائدیر :
یئر قالمادی کی گنتعیب اوردا دوتوم سراغ ،
بیرکس تاپیم مگرکی ائدہ دردیہ علاج .

آما مبارز روحلو هیدجی هر زامان
اومیدوار دیر. او دونیا اوزوندن پیسلیکلرین
گنتمهسی، ظلم و ستمه سون قویولماسی و
" مساوات و عدله " یئتیشمگه اینانان بیر
فیلسوف دور:

منی دردو غم ائیلهدی ناتوان،
غریبلیک غمی باعریمی قیلدی قان.
غریبیم منیم دادیمه یوخ یئتین،
خوش اول قوم و قارداش و اهل وطن!

وطن محبتی هر زامان شاعری مشغول
اعدیر. بوشغولیت اونو هئج بیر وقت راحت
قویما بیر. بورادا او وطن دئدیگده، منسوب
اولدوغو ملتین، معیشت و آداب و رسومونو
نظرده آلیر. او پایتختین حیاتین خوشلامیر.
دفعه لرله دم ائتدیگی ریاکار تاجر لرین
ایچینده یاشاماق اونا جان سیخچیدیر.

وای! وای! یئنه قلبیمی غم آلدی،
دوشدو وطن قدیم یاده.

* * *

یئنه ذهنیم قاریشدی، بو سوء زلر
یادیم سالدی ئولکه ی وطنی!
اولور الله یئنه گت. هم کنده
آشیلن دولدورام یئنه لگنی!

* * *

برای چی ست اقامت در این دیار مرا،
نه عافط است و نه مافط، نه ناقه و نه جمل

* * *

رسید صبحگه از جانب وطن پیغام،
چرا بدیدن یاران نمی کنی اقدام؟

بوشعر لر عادی بیر حیاتا دو وزن، ئوزون
حیاتدا و مفکوره ده خلقدن اوزاق بیلیمین
شاعرین حقیقتا اوره ک سوء زلریدیر. او
صراحتله دئییرکی:
جهاندا ایسته مه دیم جاه و منصب و مالی

بو روزگار گنچر، یاخشی روزگار گلر،
کوء نول داریخما، غم ائتمه کی غمگسار گلر.
دومان دوتوب یئر اوزون گر یا غارها و ادا ن قار،
گنچر گندهر بو سویوق قیش، یئنه باهار گلر.
تلسمه بو شهین عهدینده گر ستم یئتیشیر
بو شهر یار گنذر، آیری شهر یار گلر.
اوشه کی دوشمنه ساتدی رعیتی، گو ردون
نئجه اجل اوخونا سینه سی دوچار گلر.

بئله لیکله صراحتله انگلیس استعمار
چیلارینا باغلی بیلدیگی ناصرالدین شاهی و
سونرالار روسیه تزار حکومتی نین یاردیمی ایله
ایراندا آزادلیق حرکاتین بوغما چالیشان
محمد علی شاهی باشقا بیر یئرده بئله آدلا-
ندیران قورخماز شاعر:

الله بو شهین بختی دؤنوب تختی دولانسون،
مشکل بونون عهدینده دودا غی گولن اولسون.

فارسجا بیر شعرینده

چه بد روزگاری ست این روزگار
که دورند مردم ز ناموس و عار

دئین شاعر ئوزونو بعضنده غریب حس
اعدیر. بو شعر لر گومان کی اونون تهراندا
سورگون حالیندا یا شادیغی ایلر یاز یلمیشدیر:

منه ایران بو فضا سیله دوئه نوبدور قفسه ،
منه تهران بو فضا سیله دوئه نوب زندانه

دئدیگیمیزکیمی شاعرین ذم ائنگی
صفتلردن بیریده تاجرلیکدیر . اساسا
هیدجینین خلاقیتینده اساسی مثبت مرکزده
دوران اکیچی لر ، فعله لر ، دربانلار ، چرچیلر ،
پینه چیلر ، حامبالار ، کرپیچ کسن لرو بوکیمی
عنصرلر مقابلهینده ، فتودالار ، اربابلار ، ریا
کارلار و تاجرلر منفی تیپلر کیمی توصیف
اولونورلار . اولنلارین ایچینده علی الخصوص
تجارت اهلینه نظر سالان شاعر بیر چوخ یئرده
اونلاری مذمت و افشاء ائدیر :

تاجر بد نفس خوش ظاهر پیمبردن اوتان ،
بسدیر ای نامرد ، تنزیل و ربادان آل گوئه تور!

هیدجینین آذربایجانجامثنوی ، ترجیع
بندو فارسجادانشنامه سین اوخویان کیمسه نین
اسلام فلسفه سیندن معلوماتی و خبری اولماسی
لازیمدیر . غزللرینین نقدر ساده و خلقجه
آنلاشیلان اولماسینا باخما یاراق ، آدی کئچن
اثرلرده تکلفلی و درکی آغیر اولان بیت لر
آز دگیلدیر . بو بیت لرده محمود شبستری نین
" گلشن راز " ی کیمی درین معنا و مضمونلار
یئر آلماقدادیر . بیر چوخ یئرده عربجه احادیث
و اخباردان فایدالانان و اشراقیه حکمتینی
خیردالایان شاعر حقیقتا دگرلی و شرحه لازیم
اولان فلسفی شعرلر یازمیشدیر .

دالیسی وار

ویئله لیکله شاهلارین سارایلارینی مسخره ائدن
سلفلری خاقانیلر ، نظامیلر ، فضولیلر و قوسیلر
بولون گئتمکله ، قیریلماز تغلرله شعریتینی ،
مترقی و انسان پرور کلاسیک ادبیاتیمیزا
باغلا بیر .

شاعر اساسا آزاد روحلو و آزاد -
وجدانلیدیر ، او دونیاده آزاد خلق اولدوغو
ایچون ، کوله لیگی انکار ائدیر و اونون ذمینه
بیر چوخ یئرده دانیشیر . فتودالیتته مناسبتیندا
انسان معنویاتینین از یلدیگی شرایطینده
جوانلیغی نی قویلا یان شاعر هئج قیمت ارباب
امر و نهیی آلتینا گئتمگی سئومیر :

کیشی تاری سنی دونیاده خلق ائدیپ آزاد
سن ئوزگه نی ئوزونه ایستره نندن ارباب ؟

عمومیتله هیدجینین شعریتینه درد ،
غم و حسرت موتیفی سایه سالمیشدیر . بوتون
لیریکاسیندان حسرت قوخوسو گلن شاعر ،
فتودالیزم مناسبتینده یاشایان انسانلارین
تیپیک بیر عنصریدیر . اونون لیریک قهرمانی
یار بولوندا مین بلایه دوئه زن ، آلین جاندان
أوزن و نهایت حسرتلر ایچینده چولقاندان -
ئوز آرزو و آماللارینا یئتیشمه یین بیر قهرماندیر .
آما او وفا بولوندان دوئه نه یین ، بوتون ظلم
و جورلره نابلاشان وجدانلی عاشیق دیر .

من اول کسم کی همیشه وفا بولوندا منیم
دگر آیاغیما داش ، باشیما گلر قایه .

* * *

سویوق نوکمه دی ، گول بیتمه دی ، نولوردویئنه ،
کلیب باهار آپار سایدی بو قیش وقاری .

* * *

قویما قاچا ، دوت آی کیشی ، ظالم او بوبیوزادهنی
کارتر - ایله بو قودوخ ، باشه چکیددی بادهنی

اوندان ازهل ، سیدضیا بیزلره جوخ هیریلدادی
بیر قاپاقان ، کوء پک کیمی ، ئوز - ئوزونه میریلدادی
قوردی " جمال امامی نی " " ارفعی " لاپ شیریلدادی
میندی لر چرچیلین آتین تاپدادیلار پیادهنی
قویما قاچا ، دوت آی کیشی ، ظالم او بوبیوزادهنی

جوخ چالبشیب - آلیشیدیلار ، بوش بیئرہ باسدیلار لافا
اگمدی باش بو خلقمیز ، " ساعده " صدرا لاشرافا
گندی پناه آمریکالار ، " شاهد " ایله ، میرا شرافا
آتش ایله ، " بقائی لر " سالدی وطنده فتنه نی
قویما قاچا ، دوت آی کیشی ، ظالم او بوبیوزادهنی

گاهی " حکیمی " گه " قوام " صحنیه چیخدی اورنادان
" سومکا " ، " پان ایرانست " کیمی حزب فاشیستی اوینادان
درویش ایله ، بزشکیور ساطور الینده توء کدی قان
اوباشی " تحریک ائیله " ییب ، قویدی خرابه ئولکه نی
قویما قاچا ، دوت آی کیشی ، ظالم او بوبیوزادهنی

شاه نوکری " شاهنده " نین " فرمانی " نا اگیلدمه دیک
" تهرانی تصویر " ائیله یهن ، " دهقانان " دا یئیبلمدیک
سو ولادی جنجرین بیزه ، مرتد اولان " خلیل ملیک "
خلقی ساتیب ، او ناخلف ، گزدی دولاندی لندنی
قویما قاچا دوت آی کیشی ، ظالم او بوبیوزادهنی

دار آغاجین قوروب بیزه ، ایل بویی ، آزموده لر
ملت میز بیلیر بیزیم ، باشیمیزا ، " گلیب ، نه لر " ،
قارقاکیمی ، قاریلداییر ، ایندی بو ، دینگه دینگه لر
تزویر ائدییر یالانچیلار ، گورنه ساتیر افاده نی
قویما قاچا دوت آی کیشی ظالم او بوبیوزادهنی

قویما

قاچا!

ایران

خلقلرینین

اصل دشمنی

آمریکا

امپریالیزمی

ایله مبارزه

انتهمک

ایچون

بیرئشک!

سيزلره ، ينگى دنيا دان ، الهام اولاندا انقلاب
 بوردا جوانلارين قانى ، داغ - داشى ائيله ييب خضاب
 چكمه ريا ئيله اوتان ، صورت نحسینه نقاب
 جغد صفت قودوزلارين ، خلق قوپاردار انگيني
 قويما قاچا دوت آي كيشي ، ظالم او بوبوزاده ني

بيز يولا سالميشيق ، نئچه ، " بي مخ " و " بختيار " لاري
 سيز دولاناندا ، پاریس و ، لندن و ، بن دا بارلاري
 تولكي كيمي گرەك قوواق ، جمله بو ليبرال لاري
 ملت ميز ائديب بوگون ، همت ايله اراده ني
 قويما قاچا دوت آي كيشي ، ظالم او بوبوزاده ني

خط امام خميني دور ، راه نماي خلقيميز
 بير صغه دولموشوق ، پولاد داغ كيمي انتقامه بيز
 گون كيمي نورسالييريننه ، غربه گوزهل ديارميز
 آج گو زونو جهاني گو ، ر ، بيل - تاني خلقى ، توده ني
 قويما قاچا ، دوت آي كيشي ، ظالم او بوبوزاده ني

توفارقانلى حسين

گو زل ايران !

هاشيق حسن

يشتيرييسن مرد اوغلانلار ،
 يولوندا تو گولور قانلار .
 سندن گو چور قان سورانلار
 اي وطنيم ، گو زل ايران !

*

هر بير بالان اولوب عسگر ،
 سيلا حلا سارما شيب اللر .
 جببه لرده ، دو يوشورلر ،
 اي وطنيم ، گو زل ايران !

۱۳

منه عزيز جانيمدانسان ،
 اي وطنيم ، گو زل ايران !
 سن منيم وجدانيمدانسان ،
 اي وطنيم ، گو زل ايران !

*

تورپاغين لعل و مرخاندير ،
 دو شمانيوين باغري قاندير .
 هامى حسونده حيراندير ،
 اي وطنيم ، گو زل ايران !

فلسفه

درسی

فلسفه‌نین تعریفی

تاریخده آن بوء یوک دوشونجه آداملارین یغترین یونانلیلار، " فلسفه " کلمه‌سین علم - سئوگی سی " آنلامیندا آلیردیلار. Philadelphia بو معنادا دیر **Philosophie** (فلسفه) کلمه‌سیده اورادان کلیر .

علم یا " بیلگی " یعنی " دونیانی و انسانی بیلک و تانیماق " . یوناندا مثلا تاریخ ، حیوان شناسلیق ، دیلچیلیک ، منجم لیک علم ایدی . اونلارین هر بیرر بیرر زمینه‌ده بشره معلومات وئریردی . آما فلسفه عمومی زمینه‌لرده و دونیانی عمومی قانون و مقوله‌لرینی مطالعه ائدهردی . فیلسوف ، هر خصوصدا ، دنیا و طبیعت حاققینداکی علمله دایانان مطالعه‌چی و دوشونن بیر آدام ایدی .

فلسفه کلمه‌سی او زاماندا بیری ئوزونه یئر آچدی . میلادی ۱۸ - نجی عصرده فرانسه‌ده بورژوا فیلسوفلار علمله دایاناراق ، دونیانی بیلیمه بیلیر بیرر شی اولدوغونو ظن ائیردیلر . بو فیلسوفلار چوخو انسان قابلیتینه و انسان لایق و اجتماع دردینه دگن آدام اولماسینا اینانیردیلار و دئیردیلر انسان دونیاسینی عوض ائده بیلر .

میلادی ۱۹ - نجو عصرده بیر باشقا بورژوا فیلسوفلاری یئننده فرانسه‌ده ، بو دفعه ترسینه ، دونیانی بیلیمزلیگی و اشیاین ذواتینا نفوذ ائده بیلیمه جگیمیزی ایرهلی سورورو دئیردیلر کی دونیانی دگیشمک اولماز .

گوئرور کی دنیا گوئرشو (یعنی فلسفه) ایکی مختلف و متضاد جریان آپاریردی کی بیر - بیرینه مقابل ایکی گوئروش ایدی .

حقیقتا میلادی ۱۸ - نجی عصر فیلسوفلاری فرانسه‌ده ، ئوز اجتماعلاریندا دگیشیکلیک

ایجاد اثتمک فیکرینده ایدیلر. اوزامانکی فتودالیتنهین ثونونده انقلابی بیر طبقه اولان بورژوازیانین آمال و آرزولارینی دیله گتیریردیلر. آما ۱۹ - نجو عصر فیلسوفلاری بیثرشمیش و حاکم اولموش بورژوازیانین نمایندهلری ایدیلر و اولار هر زمان فعله لر و کارگرلر و مستضعفلر ثونونده دگیشیکلیک ایله مخالف ایدیلر.^۱

گوئونور کی فلسفه بیثرسیز و بیهوده بیر "جدل" یا "بحث" دگیلدر. بلکه طبیعت، جمعیت و دوشونجهنین عمومی قانونلاری و عمومی مناسبتلرینی کشف ائدیر.

باشقا بیر دیله دتمک اولار کی: فلسفه انسان شعورونون تظاهروودور، و دونیانین آن عمومی قانونلاری و وارلیقلا دوشونجهنین مناسبتلرین بیان ائدهر.^۲

فلسفه دونیائی و طبیعتی شرح اثتمک ایستهییر. فلسفه آن عمومی مسألهرین شرحیدیر.^۳ خصوصی کیفیت داشییان فنومنلری علم مطالعه ائدهر. فلسفه علمه دایاناراق بو عمومی مسألهرین شرحینی آله آلیر. پس دتمک اولار کی فلسفه، علمین ادامه سیدیر.

کارل مارکس یازیر کی "داها فلسفهده دونیانین شرحی یوخ، بلکه دونیائی دگیشدیرمک بحث موضوعودور."^۴

فلسفه عموم دونیائی بیر علمدیر. هئج بیر علم و حتی بوتون علملر بیرلیکدهده بئله بیر عموم دونیائی علم اولانماز. چونکو علمی فلسفهدن ناشی اولان دونیوی بیلگی، تک تک علملرین مکانیکی بیر جمعی دگیلدر. بوتون علملره اولارلا قاریشیق بیر فلسفه لازیمدیر.^۵ فلسفه انسانین دوشونجهسی و اجتماعی، بیر سؤزله دونیانین بوتون کمالی نین اساسی اولان عمومی قانونلارین علمیدیر. آیری آیری هئج بیر علم و حتی او علملرین مکانیکی جمعی (فلسفه سیز) بو قانونلاری تحلیل و تشریح ائده بیلمز.

1. Felsefenin Temel İlkeleri, s.12

۲. امیر نیک آئین، ص ۱۸

3. Başlangıç İlkeler, s.19

4. Felsefe Ansiklopedisi, c.2, s.147

5. Felsefe Sözlüğü, s.102

**رد اولسون امپر یالیزم
دسیسه لری!**

بو

ساقی بزمه بادہ ایچون
خطا بدیر
ساقی، کرم ائیلہ جام گزدیر،
توتما قدحی، مدام گزدیر!
دورانہ جوخ اعتبار قیلما،
گزدیر قدحی، قرار قیلما!
توک آلیب آلہ گوموش صراحی،
زر ساغره، روحبخش راحی،
صرف ائیلہ رعایتیمده الطاف،
تنہا لیغیمی گور، ائیلہ انصاف!
شغلووم بو بساط ایچینده چو خودور،
سندن ٹوزگہ مددچی یو خودور،
همدم لیگیم ایلہ عار قیلما،
مندن نفرت شعار قیلما!
گر بیلمز ایسن کی من نہ ذاتم،
نہ ظلمت چشمہی حیاتم،
فیض هنریم شرابدن سور،
سوز جگریم کبابدن سور،
توتسان آلینی من فقیرین،
حق اولا همیشه دستگیریم،
من شاعر موسیقی کلامم،
ساحرلره معجز تمامم،
من ساحر بابلی نژادم،
هاروته بو ایشده اوستادم،
سوز درکینہ صرف ائدیب فراست،
املاکینا بولموثام ریاست،
گہ طرز قصیده ائیلرم ساز،
شہبازیم اولوب بلند پرواز،
گہ داب غزل اولور شعاریم،
اول دابہ روان وئرر قراریم.

گہ مثنوی بہ اولوب ہوسناک
اول بحرده ایسترم در پاک،
هر دبلدہ کی وار، اهل رازم،
مجموع فنونہ عشق یازم،
بیر کارگرم ہزار پیشہ،
جانلا چکیب ایسترم ہمیشہ،
دکانیم اولا رواج بازار،
هر ایستہدیگین یولا خریدار.

بو

سبب نظم کتابدیر

و

باعث ارتکاب عذابدیر

ساقی! دوت الیم کی خستہ عالم!
غم رھگذریندہ پایمالم،
سنسن من مبتلاہ غمخوار،
سندن ٹوزگہ دخی کیمیم وار؟
مشکل ایشہ دوشموشم، مدد قیل،
می حرزی ایلہ بلامی رد قیل،
حل ائلہیہ گوؤتوبو مشکلاتی،
کم ائتمہ قولوندان التفاتی!
بیر گون کی، می سہیل تا شیر،
وئر میشدی مزاج پاکہ تغیر،
ہمرنگ بہار اولوب خزانیم،
دوؤ نمودو عقیقہ زعفرانیم،
جمع ایدی یانیمدا اتفاقی،
ساز و مزہ و شراب و ساقی،
پیوستہ لبالب و بیایی،
نوش ائیلر ایدیم قدح قدح می،
ذوق اوزرہ می آرتیریدی ذوقوم،
شوق اوزرہ زیاد اولوردو شوقوم.

" لطف ائيله | دئديلر ، - اي سخن سنج |
 فاش ائيله جهانه بير نهان گنج |
 ليلي - مجنون عجمده چو خودور ،
 اتراکده اول فسانه يو خودور .
 تقريره گتير بو داستاني ،
 قيل تازه بو اسكي بوستاني .
 بيلديم بو قضيه امتحاندير ،
 زيرا كي ، بو بير بلای جاندير .
 سئوداسي درازو بحري کوتاه ،
 مضمونو فغان و ناله و آه .
 بير بزم مصيبت و بلادير
 کيم اولي غم ، سونو فنادير .
 نه باده سینه نشاطدان رنگ ،
 نه نغمه سینه فرحدن آهنگ ،
 ادراکي وئره خياله آزار ،
 افکاري ائدهر ملالي افکار ،
 اولسايدی توجه و مناسب ،
 توجيهينه چوخ اولوردو راغب .
 اولسايدی تصرفونده راحت ،
 چوخ کامل اونا قيلردي رغبت ،
 بالله كي نه خوش دئميش نظامي ،
 بو بابده ختم ائديب کلامي .

اول بزم ایدی عافیت بهاری
 من بولبول زار بی قراری .
 بیر حدده ایریشدی نشئی جام ،
 کیم قالمادی اهل بزمه آرام .
 اسرار دل اولدو آشکارا ،
 مسدود اولویان دم مدارا .
 اولموشدو رفیق و همزبانیم .
 آئینه ی طوطی ی روانیم
 بیر نئجه ظریف خطهی روم
 رومی کی دئدین ، قضیه معلوم .
 یعنی کی قامو دقایق اهلی ،
 هر مسأله ده حقایق اهلی .
 هم علم فنینده نکته دانلار
 هم سوء ز روشینده در فشانلار .
 کیم ائیلر ایدی ئوگوب کلامی ،
 اوصاف جلیله ی نظامی .
 بیلیمشیر ایدی کی ، حسن گفتار .
 قدریم قدرینجه منده هم وار .
 چون وار ایدی مستلیکده لاقیم .
 تا آنلانا صدقیم و خلاقیم .
 من خسته نی ائتدیلر نشانه
 بیر رنگ ایله تیر امتحانه

چو لمرده غریب اوت کیمی ام ، آل گونه وورغون
گون دوغدی گلوم آجدی ، گنجه گلدیده سولدوم

* * *

گوردونمه سوسوز لوقدان نولن کروانی ، افسوس!
کهریز اولوبن ، واحده ، قومساللارا دولدوم

* * *

باغریمدا ، قزیل لعلیمن بسله دیم ، آما :
یوللاردا و منزلده ، اوجاق داشلاری اولدوم

* * *

باللانمادی ، باغچامدا ، اریک ، آچا ، ندنسه
کال ، کال اریگی ، همده کی گوی آچاتی یولدوم

ساهر تهران / آبان / ۵۹

ح. ساهر

شیطان

گنجه وقتی نه هارا ی تیدین !... آشاعر قارداش !
و دندین آجلارا : " شیطان گلیر ایمان آپارا !... "
چوخ کتابلار اوخودون ، آما اونو تدون مثلی :
آجین ایمانی کی اولماز ، هله شیطان آپارا ؟
خلیجین گوئی سولاریندا ، نولومون کولگه سی تک ،
میر غضب لره دولو ، باخ گمی لر چالخاللا نیر
باشلا بیر شرحیلی ، غمی و مصیبت لی گنجه
و اوزاقلاردا ابابیل لراوچور ... شهر یانیر
یانگی نی سانما گلیب ، سومبول وریحان آپارا
او گلیب دیر قارا آلتون و قیزیل قان آپارا .

عربستان دا عموسام کی سراپرده قورور
شاه حسین ده صداما یاردیم اندیر ، حامی دورور
دلی شیطاندا بو هایدا گلیر ایمان آپارا
سویله یین یوخدور ، او اوستاده ، کی ای باختی قارا !
نیه زحمت چکیب بن ، دنیا دا چیخدین سفره ؟
دور ! یوکون چات آده ده ! گنت بورادان باشقاییره ...

لاادری

تهران ۵۹/۸/۲۸

قورو جای

"شوهر" کندینین یاخینندان بیر جای گئچردی، کئچمک نه دئیم، آتا بابالار زمانیندا گئچرمیش. ایندی بوچایدا بیرزینه سو واریدی، اودا گاه آخاردی، گاه قورویاردی. باغلار قوپ- قوری و آغا جلا رساپ ساری قالمیشدیلار. بکه- بکه چوروموش کوتوکلر اوجی گورونمز آغا جلا رین- نشانه سیدی.

"کریم" "شوهر" اوشاغمی ایدی او قورو جای باخاردی و فیکره قالاردی کریم قوری مومالارا باخاردی وحسرت چکردی. هرکیمدنده خبر آلاردی آی - بیلنلر! بوچای نه ایچون قورو قالیب؟ جواب وئرن اولمازدی. بیرگون کریم گئتدی قورو جایین قیراغینا، چوخ نیسگیللی سی ایله جایادئدی:

- آی قورو جای! نیه قورو قالیبسان؟ هنج دئمیرسن یا نیق باغلار سنین سویون بولون کوزله بیر؟ هنج دئمیرسن یا نیق یونجالار سواسته بیر قورو جای! اگرسویا دولاسان سولغون باغلار، یونجالار اوحالار، آت قویلار قورو جای، آدوووی جای قویبسان، جای کی قورو قالماز.

لایلا

سن عو، مرومون گولوسن،
باخا مین سونبولوسن،
گول دوداغین گولنده
ئیلله بیرسن گولوسن
لایلا کولوم آلایلا،
شیرین دلیم آلایلا.

کونشلی کوندوز سنین،
دره سنین، دوز سنین،
اٹوه سئوینج گتیره ن
بوخوش گونوموزن سنین
لایلا قوزوم آیلا،
آلاکوزوم، آلایلا.

بیرسئوینج وارسینده
اوزونده، نفسینده
نه یاخشدیر یا شاماق
آزادلیق ئولکه سینده.
لایلا بئشکیم لایلا،
اٹویم- اشکیم لایلا،

تایما جا:

آباغیندان سوا بحر،
دمدیکندن نالالار.

قيراغيمداكى سوء بودلريده سوارا بيلميرم .

كريم سوروشدى : نيه سسن قوروو - قاليسان ؟

آرخ دئدى : گئت بالا . . . گئت كهريز - لردن ، بولقلاردان خبر آل . اولار بيلير نيه آرخلار سوسوز قاليب .

كريم باشادوشمى . او ائشيدميشدى كي اءوست داغلاردا مين - مين بولاق وار ، ويوخارى دوزل - سرده ، يوز - يوز كهريز . ئوز - ئوزونه دئدى : " گئدرم بيربولاقدان ، كهريزدن تاپارام ، بلكه اولاردئدبيلر نيه چاي قوروقاليب . "

كريم جوخ يول گئتى ، آمما نيه بولاق گوردى ، نه كهريز تاپا بيلده بير قوجا عمى يولدان سوشوردى . كريم ئوزون اونا يتيردى ، سالامنى سونرا دئدى : آي عمى ! آلايه عميرين اوستونه ، عمور قويسون ، منه بير بولاق گوء ستر . قوجا عمى خبر آلدى : او غلوم ! بولاغى نئيليريرسن ؟

- ايشيم وار عمى .

- نه ايشين وار ؟ بويور بلكه من

بول گوء ستره بيلم .

كريم دئدى :

عمى ! سن شووه ركندينم ، تانير - سانم ؟

- تانيرام او غلوم .

قورو چاي ديله گلدى ، ايستدى نريلديه ، آمما سوسوز چاي نريلديه بيلمز ، او زيننه سوونان چاي جوروو - لددى ، سسى كوچ ايله كريمين قولا - غينايتدى : آي آدام ، سن گورمدين سندن بويوكلر گوروو ، من چاي ايديم ، آشارديم ، داشارديم ، باغلار زميلره سويئتيرديم ، آمما ايندى منه سوگتيره ن آرخلار قوروويوب ، منه سوگتيره ن نووالار اوجوب ، مندن خير آلما ، گئت آرخلاردان خبر آل نيه قوروقاليبلا .

چاين سسى كسيلدى . كريم فيكوره قالدى : " بو چاي منه نه دئدى ؟ آرخ نه بيلير چاين قوروقالما سين " چاره بوخ ايدى ، اگير بيلمك ايستيردى گرگ داليسيجا گئده يدى كريم دوشدى يولا ، گئتى ، گئتى . آرخ بيتيشدى بير بوء يوگ آرخا . بوء يوگ ايدى ، آمما توره لى بير سويى بوخ ايدى . آنچاق بير بالا سو آخردى .

كريم سوروشدى : آي آرخ ! سن بيليرسن بوياخين چاي نيه قوروو قاليب ؟

آرخ دئدى : اونا كووره كي منده قوروو قالمشام ، من بير آدلى آرخ ايديم . سو بوم بئدى درمان ايشلدردى . ايندى گوء ر نه گوند قالمشام .

سنة بيركهريز گوء سترىم .
 چوخ يول گئتمشديلر . قوجا عمى
 بير اوچا حصارلى باغين قايسىن
 دوء يدو . بير آزدان سونرا ، قايسى
 آجيلدى و بير بوغلى كيشى باشن
 اشيكه چيخارتدى . قوجا عمينى گور-
 جك دئدى :
 سالام مليكىم مشهدى عادل ، نه عجب ؟
 عمى دئدى :
 من يوبا غلارا گلن دئيلم ، آما ما بو
 اوغلانى آپار ايجرى وباغى اونسا
 گوء ستر .
 بوغلى كيشى دئدى :
 مشهدى عادل بويور بيرچاي ايج .
 عمى دئدى : سنين چابن منه هلال
 دگيلدير . باغى اوغلانا گوء سترسن
 منه هم چايدى هم چوء رك . كيشى كريمه
 دئدى : بويور اوغلوم ، گل ايجرى .
 كريم تورخمادى ، گيردى باغا . باغ
 نه باغ ، گورمليدى ، دئملى دگيل ايدى
 آغالار گويه قالخيب ، تمام گول
 گازارلىق انى - اوزونوبللى دگيل و
 باغين اورتاسيندا بير بويووك
 گول ، گوء ل كى نه ديمم بيربالادنيز .
 گوء لون سويوندا سونالار اوزوردو
 دسته دسته باليق بو طرف او طرفه
 گئيردى . نئجه لوتكه سويون قيرا
 غيندا دا يانميشدى . گوء لون هر
 بوچا غيندانجه " گولوف " سويوباغا

- اونون ياخينيدان گئچن قورو
 چاي گوء روبسنى ؟
 - گورموشم ، آما من گوء رن زامان
 هله قورو دگيلدى . سواوردا دوه بويونو
 ويراردى .
 - ايندى قورو يوب عمى ، بير
 زينه سويووار ، اونادا سودمكا اولمان .
 من بوگون ، سحر دن يولادوشموشم كه
 بيلم بوچاي نه ايجون قورو قاليب .
 يازدادا بوچايا سئل گلمير عمى .
 - بيليرم بالا ، بيليرم .
 - بوگون چايدان خبر آلديم ، چاي
 دئدى " آرخدان سوروش " آرخدان
 سوروشدوم آرخ دئدى " كهريزلردن ،
 بولاقلاردان سوروش " آما من نه كهريز
 تا پيديم نه بولاق گوردوم ، ائشيد ميشم
 بودوزلرده بوزبوز كهريزوار .
 قوجا عمى درين فيكره دوشموشدى
 آه چكدى ، كريم منتظر قالميشدى جواب
 آلا ، آما قوجا عمى دانشميردى . كريم
 ئوسكوردى . قوجا عمى ئوزونه گلدى .
 - گوء زل بالا ! نه بوفيكره
 دوشوبسن ؟ اولما يا اينجيرسن ؟
 - من اينجكدن قورخموزام . قورو
 مومالارين اودون اولما غيندان قور-
 خورام . آتام ديركى ايندىكى كومور
 چولر قديم آغاچ اكرديلر ، آما آغالار
 قورويانندان سورا اولاردا كومورچو
 اولدولار .
 عمى دئدى : گل ... گل اوغلوم . گئند

اوشاقلار صحيفه سي

يا بيردى . سودان بير اوسكوك آيىرى
بئره چيخميردى .
كريمين گوزو برلميشدى . بوغلو
كيشيدن خبر آلدى : قارداش بوسو
هاردان گلير؟ كيشى دئدى : بير
نئجه بولاق كهريزدن گلير تو، كولور
گوله .
كريم سوروشدو : بو بولاقلار كي ميندير؟
كهريزلرى كي م قازديرىب ؟
كيشى دئدى : وار ايدى ، قديمندن
واريمش ، قديم گنديب چا قارشار
ميش ، آما آقا قباغين باغلايىب
گور اينديده بو باغى اوسوايله سوا-
ريرىق .
- آقا كي مدير؟
- آقا بو باغين بيه سي دير .
- هاردا اولور؟
- بيلميرم واللاه ، نئجه ايلدن
بير بورا باش ويرا ، نئجه گون قالار
منيم موزدومودا آيدان آيا يوللار
بورا .
- قارداش بو باغين ميوه لرين
كي م بير ؟
- قويمارىق هنج كي م بيه .
فينديق بادام قالار بوداغدا پاسيخار
قالان ميوه ده توكولرا ياق آلتدا
چوروير .
- آي قارداش ! آشاغى كندلرده
اوشاقلار بيمش ايجون آغلايىر نئجه

قوروجايدان آخمير .
كريم ائله بيل يوخوگوروردو . دئدى
هه عمى ... هه خبر آلديم ، آماسيز
جاواب ورمه ديز .
عمى دئدى : بو آقالارين باشى بير
آقادی كي مين مين كهريز بولاقلاين
قباغين كسيب . آما دويمويوب ،
نئجه ايلدى كي هامى دره لرين قبا-
غين بوغوب واودره لرين سويون
بو يوك دريه بيغديرير .
- عمى بله سويرنيلديير؟
- هنج ... ايجينه باتيق توكوب
كي قيزلارى هرواقت ايستدى باتيق
توتوب اوزاغا گئتمه يه لر .
- عمى گونده اوردا باليق توتورلار
- يوخ بالا ... ايلده ، ايكي ايلده
بير نئجه گون ، آخي بوجور يئرلردن
چوخ واردير . هاميسينا يتيشه
بيلميرلر .
- عمى باغلاريدا وار ، بوجور
باغلاردا ن ؟
- نئجه سي ... اونو؟ ايگيرمي سي؟
بوزو؟ بيلميرم ... آما او جور كي
دشيرلر ، نئجه يوزدنه بوجور باغلارى
واوجور يئرلرى وار .
- عمى ! بو يوك دره نين سويو هنج
آشيداشماز ؟
- نيه او غلوم ، آما اونادا چاره
قيليلار . آغالارين باشى ، باغين

سئین تکین فیکرائله بیرلر، اوندا هر ایش گوره بیلرسیز، هر ایش .
 کریم دئدی : قورو چایدا داها قورو قالماز
 عمی گولدی وباشی ایله دئدی : هه بالا
 ... هه .

- ۱- بوجاغ : گوشه ۲- توه ره لی :
 ۲- گولوف : راه آب باخی

دئدیم ، دئدی

دئدیم : هاردا یاشاییرسان؟
 دئدی : بهنم ده
 دئدیم : بهنم دای هارادی؟
 دئدی : بهنم بیر بیئردی ، بهشت ایله
 جهنمین آراسیندا ...
 دئدیم : یاسوخول بهشته ، یا تبیل جهنمه ...
 دئدی : آی دئدین ، بیر ایش گوئرولر کی
 بو آرادا آوارا قالمیشیق . او کی جهنمده
 خیالی راحتدی کی تکلیفی معین اولوبدور .
 اوداکی بهشته دیر ، اونوندا خیالی
 راحتدیر . آما بیز کی دئییریک نه بهشت ،
 نه جهنم ، بو آرادا آوارا قالمیشیق .
 دئدیم : ناراحت اولما ، قدیمدن دئییلر :
 خیرالامور اوسطها ا
 دئدی : آرادا دورماق یاخی دیر ، آما نه
 خیوانین آراسیندا ا

اتکلرین چمن کدیریب ، اوچمنله ده
 آقلا رین جیرانلاری و ماراللاری او -
 تلاییر . سواشیب - داشاندا ، توکولور
 آرخلارا وگئدیر اوچمنله .
 کریم دائی چوخ سوروشموشدو ، قوجا
 عمی اونا باخیردی . کریم ائله بیلیر
 دی بوگون یوز یاشاییب ، ئوزوئو -
 زونه فیکرائله بیردی : " اولمازکی
 بو باغلاردا اوشاقلار اوینایا و بو
 چمنلرده قورو امجک قویونلارا وتلایا؟
 بوردا میوه لری بوجور آرادان آپا -
 ریرلار .
 - آقا ئوزو بیلر ، ئوزمالیدی
 کریم بیلدی نئجه باغان ائشیکه
 چیخدی . قوجا عمی اگلشیب چوبوخ
 چکیردی
 کریم باغیردی : بئله ولماز
 اولماز عمی من گوئر دوگوموگوئر دووم .
 قوجا عمی دئدی : یوخ بالا ... یوخ
 گورمه بیسن هله ، بو بیر خیردا باغدی
 گلدیگن یولدا نئجه حصار گوئر دون .
 کریمین یادینا دوشدو کی چوخ بیئردی
 بوجور حصارلار گوئر وب .
 عمی دئدی : اونلارین چوخوندا
 گیرمک اولماز . قودوزایت ایچینه
 سالیلار کی هئج کیم قاپیسیندان
 ایجری گیرمه . سن هله چوخ شیئی گور
 مه بیسن و بیلمیرسن . هئج دئمه یین
 یازدا یاغان یا غیشلار نه سئلا ولوب
 قوجا عمی دئدی : او غلوم گوئر دوگونو
 اوشاقلاردا ده گینن ، بلکه اونلاردا

معاصر تورک ادبیاتی ...

ح.ص.

اومید قافتانچی اوغلو

Umit Kaftancıoğlu

اوخچو بسهت

تورکیه آذربایجانی نین مرکزی قارص شهرینین قویون بینار کندینده ۱۹۳۵ ایلینده یوخسولوقلار ایچینده دونیا یا گلدی. اوشاقلیغی ارباب و آقا قابیلاریندا کئچدی. اصل آدی " غریب تاتار " ایدی. ادبیات معلمی اولدو. ۱۹۶۴ ایلینده تورک رادیو - تلویزیاسیندا کندلیلر ایچون وئرلین برنامه لرین باشچیسى اولدو. او بو برنامه لرده تورکیه آذربایجانی نین مظلوم وحققری ازیمیش خلقی نین معیشت، حیات و فولکلوروندان ایناندیریجی و گوؤزل اثرلر وئریردی. اومید ایلخان قافتانچی اوغلو بو یوک بیر حکایه و رومان یازیجی سی کیمی ده تورکیه ده پارلادی. او بوتون اثرلرینده آذربایجان دیلیندن الهام آلاراق معاصر تورکیه دیلینی زنگینلشدیرمکده فعالیت ائدی، تورکیه نین آمریکا امپریالیزمی دسیسه لری آلتیندا جالخان تیلارینی، خلقین بوسیختیتیلردان چیخماق یولو آختاران تلاشلارینی گوؤ ستریردی. ائله بو اوزدن اونون توفنگلیلر (رومان)، تک آتلی تکین اولماز (فولکلور)، بیل آتان (رومان)، دوئه مهج (حکایه لر) کیمی قیمتلی اثرلری دفعه لر تورکیه ده چاپ اولوب، آلدن - آله دولانیر. بو مبارز شاعر گئچن ایل قیشین سو یوق بیر گونلرینده سحر نئزدن تورکیه ده آمریکا نوکلرلی طرفیندن کیچیک قیزی ایله بیر لیکده تیانچه ایله سوسدورولدو. بورادا اونون " اوخچو بسهت " آدلی افسانه سینى چاپ ائدیریک. بو افسانه نی یازیجی تورکیه آذربایجانی کندلریندن توپلادیغی " دده قورقود موضوعلو " افسانه لر ایچینده چاپ ائتدیرمیشدی.

یازیجی بو افسانه لر حاققیندا دئیر: " افسانه لرده جوجه ماهیتلی اوجالار و اوجا اولدوغونو سانان جوجه لر قارشیلایشیر. اوجا اولان جوجه لر، آچیق دئسک خلق، اوستون گلیر ... کل اوغلانلار، میدیق لار، میدیلیقلار، آوسیزلار، چولسوزلار، پولسوزلار بیس حاکیمی بیس حکومتی آ زهر ترسه اوز ائده ر. "

اومیدین دلیلى او قدر آذربایجان دیلینه یاخیندیر کی بیز بو حکایه نین نقلینده بعض کلمه و فعل لردن باشقا، هئج بیر دگیشیکلیک اونون دیلینده وئرمه دیک.

واردی ، بوخدو ، تانرینین قولو
 چوخدو ، اوخچو بسمت آدیندا بیر اوخچو
 واردی کندین بیرینده ، بوتون گونو آو
 آوالاماقلا ، قوش قوشلاماقلا گنچردی ، گون
 دوغاندا چیخار ، گون باتانا جاق ، دره -
 تپه ، داغ - با بیر دولانیب آو اولاردی .
 ووردوغونو گتیریب ، پیشیریب ، باشیندان
 کئچنلری ، گوگردوگونو ، بیلدیگینی ده او
 آخشام کندین اوداسینا گندیب آنلاداردی .
 بال آخاردی آغزیندان ، ائله دانیشاردی .
 اوخچو بسمت یئنه بیر گون اوخونو
 یایینی آلدی ، چیخدی گئتدی ، اورانی بورانی
 دولاندی ، آولایاجاق ووراجاق بیر شئی
 تاپانمادی . گون اورتالاندی . سرینله مک
 ایچون بیر دره بویونا یئندی . اوتوردوچایی
 آغزینا ، اوزاندی کی سو آووچلایا ، بیرده نه
 گوئرسون ، ایکی ایلان ، بیر قارا ، قیسسا ،
 چیرکین می چیرکین ، ثوبورو اوزونجا ،
 گوئه لجه ، آغ می آغ . قارا ایلان آغ ایلانی
 ائله سیخیشدیردی کی آغ ایلان جانینی
 قورتارماق ایچون ئوزونو داشدان داشا
 چالیردی ، اما قارا ایلانین الیندن قورتار-
 میردی . فورن اوخونو یایینی قوردوی آتدی
 کی قارا ایلانی وورا ، اوخ گئتدی ده آغ ایلانا
 دگدی . قارا ایلان بیر چیمین آلتینا
 ساپلاندی ، آغ ایلانا سورونه رک اوتلارین
 آراسیندا ایتدی ، اوخچو بسمت " بیر داها
 اوخ آتارسام ، آلریم یانیم دوشسون " دئدی ده
 متاثر حالدا گلدی چیخدی ائوه ، اوخونو
 یایینی آسدی . آروادی پیس - یاخشی بیر
 شغیلر قویدو ئونونه ، یئمه دی . ائله کی

آغزینی پیچاق آچمیردی . قالخدی کند
 اوداسینا گئتدی . اودا داکیلار اوخچو بسمتین
 هرگون گوئردوکلرینی دینلمگه آلیشقیین
 ایدیلر . " هه ! اوخچو بسمت سوئله گوئه رک
 بوگون نه گوئردون ؟ " دئدیلر . اوخچو بسمت
 صحبتده دورسون ، بیز گله لیم آغ ایلانا . آغ
 ایلان " شاهماران " بین قیزی ایدی . گلدی
 باباسینا دئدی کی : " بابا ، بوئله بوئله
 اوخچو بسمت منه اوخ آتدی ، ئولدورمک
 ایستهدی . . . "

شاهماران فورن ایکی ایلانا بویوردو :
 " گندین اوخچو بسمتی هاردا تاپساز ، اوردا
 وورون ، ئولدورون ، زههرله یین ، گلین ! " ایکی
 ایلان یولا چیخدی یلار . گلدیلر اوخچو بسمتین
 اولدوغو اودانین آرا لیغینا ، اونون چاریقلا-
 رینین ایچینه قیوریلیب ، یاتدی لار کی اوخچو
 بسمت دروب چاریقلارینی گئیهرکن ، اونو
 چالسنیلار . ایچریده ده اوخچو بسمت اولانی
 بیتنه سی سوئله بیردی . ایلانلاردا قولاق
 آسیردی لار . اوخچو بسمت دئییردی : " کاشکی
 آلریم یانیم دوشئیدی ، بوندان بئله آلیمه
 اوخ آلمیاجام ! . . . آغ ایلان گوئه زومون
 قاباغینا گلنده ایسته بیرم اوخومو باغریما
 سانجام ! . . . "

ایلانلار بو سوئلری ائشیدنده ، سوز -
 ولوب گئری گئتدی لر و شاه مارانا دئدی لر کی :
 " اوخچو بسمتی تاپدیق ! اما چوخ ناراحت
 ایدی . بوندان سونرا اوخو - یایی بورا خاجاق ،
 قارا ایلانی ئولدورمک ایسترکن ، آغ ایلانا ،
 سنین قیزی و وورموش ، ایندی آغزینی پیچا
 آچمیر . . . نه بویورورسان ائله ائله لیم ! "

شاهماران ددئی : " اوند ا گئدین ،
 یاتدیغی بیترده دوشگینین دوءرد گوشه سیندن
 دوتوب منه گتیرین ا " دوءرد ایلان یولا
 چیخدی . گئجه یاریسیندا گلدیلر اوخچو
 بسهتین یاتاغینین باشینا . دوءردو دوءرد
 اوجوندان دوتوب گلدیر شاهمارانین
 ساراینین ایچینه . شاهمارانین سارایی یئر
 آلتیندا ایدی . ائله ایستی ایدی کی اوخچو
 بسهتین اوزوندن یالیم - پالیم تر آخیردی .
 اوخچو بسهت بیردن یوخودان آیللیب ، نه
 گوؤردو ، دوءرد بیر یانی ایلان ، فورخدو .
 دئدیلر : " هئج فورخما بسهت خان ، بوراسی
 شاهمارانین ساراییدیر . سنه کیمسه توخونماز ،
 سن شاهمارانین قیزینی قورتارمیشسان ،
 پادشاهیمیز بسنه نه دیلرسن اونو وئره جک .
 بو گوؤردویون ایلانلارین اوستوندن یئری
 گئت ، " اوخچو بسهت ائله ائله دی . گئتدی ،
 قاباغینا اوخ آتدیغی آغ ایلان چیخدی و
 ددئی : " ایندی ددهم سنه دئییه جک کی ،
 دیله دیلگینی ، وئره ییم مورادینی . سن دئیر
 سن کی منیم دیلگیم سنین ساغلیغین . او
 بیئنه سندن سوروشار ، سنده دئیرسن دیلگیم
 منیم ، آغزیم توپور . بونو دئیرسن ، اودا
 توپوره آغزیوا . . . گوؤزله باشقا بیر شی
 ایسته میه سن ، اولمایا کی آغزیوا توپور -
 تدورمه دن چیخاسان . . . "
 سوزو اوزالتما یالیم ، اوخچو بسهت
 گئتدی شاهمارانین یانینا .
 شاهماران ددئی :
 - بیلدیم نه ایش گوؤزوسن ، یاخشلیق
 ائتمک ایسته میشسن ، ایش ترسه چیخمش .

ایندی دیله مندن نه دیلرسن . شاهماران
 بئله دئینده ، اوخچو بسهته " منیم دیلگیم
 سنین ساغلیغین ا " ددئی . شاهماران : " من
 بیر ایلان ، سن بیر انسان اوغلو ، منیم
 ساغلیغیمدان سنه نه ا " دئینده ، اوخچو
 بسهت " اگر منه یاخشلیق ائتمک ایستیرسن ،
 بیر دفعه آغزیم توپور . دیلگیم بودور ، "
 ددئی . شاهماران آنلادی و : " سنه بونو
 ئویه دهنین گوؤزو کور السون ا آج آغزینی . . . "
 ددئی . اوخچو بسهت آغزینی آچدی ،
 شاهماران توپوردو ، سونرا اوخچو بسهتی یولا
 سالدیلر گئتدی . . .

اوخچو بسهت گلب قویونون آغزیندان
 چیخدی ائشیکه کی نه چیخا ، داغلار ددئی ؛
 " من بونا درمانام ، " داشلار ددئی ؛ " من
 بونا درمانام ، " اوتلار ددئی ؛ " من بونا
 درمانام ، " سولار ددئی ؛ " من بونا درمانام ، "
 قوشلار ددئی ؛ " من بونا درمانام ، " بسهت
 ائله اولموشدو کی هر بیر شئین دیلگینی
 آنلا بیردی .

هر بیر جانلی نین و جانسیزین دیلین
 بیلن بسهت قیسا بیر زاماندا ائله قاباغا
 گئتدی و وارلاندی کی هامی تعجب ائله دی .
 هر کس بیر - بیریندن سوروشوردو : " بو
 بسهت هاردان بئله وارلاندی ؟ " آما بسهت
 باشیندا کئچنلری کیمسه به سوپله مه دی .
 چونکی شاهماران دئمیشدی : " بوتون جانلی
 و جاسیزلارین دیلین آنلایاقسان ، و اگر بو
 سیرری بیر نفره آچسان ئوله جکسن ، ایسته سن
 بیرنه دئیسن ، اول قبریوی قازدیر سویونو
 قیزدیر ، تختهوی بوندور ، سونرا ده کی دئیر

عاشیق حسن ین یئنی کاستی

بیراولا

امپریالیزی، آزمگه ،
گرگدیر ائلر بیراولا .
قبارلی ائلر بیراولا ،
آمریکانی قاوماغا
گرگدیر ائلر بیراولا ،
قبارلی ائلر بیراولا .

∴

حقیق دالینجا قاچماغا ،
آزادلیغا یئتیشمگه
ایشیق دونیا یا چاتماغا
گرگدیر ائلر بیراولا ،
قبارلی ائلر بیراولا .

∴

قورقو قورور سرمایه دار ،
ظلم ائتمگه نقشه سی وار .
قورقویا تا پماغا آچار ،
گرگدیر ائلر بیراولا ،
قبارلی ائلر بیراولا .

دئمز ئوله جگسن " او اوزدن برکسه دئمیردی .
هر بیر دردین درمانینی ئوبره ندی . هرکسین
مرضی ، قیریغی ، سینیغی وار ، توخدا دیب
قازاندی . ائله وارلاندی کی ، ایلیلاری
داغی داش آشدی . ئوزوده چوخ قویونلاری
سئوهردی . ئوزو سویا گوئوروب ، سوواریب ،
گتیره ردی . آروادیدا بو سیرری بیلمه ندی .
بیرگون دئدی : " سن منیم اریم اولاسان ،
سویونوب قویونا گیرم ، آما بو سیرری
بیلیم . یا منه بو سیرری آچمالیسان ، یادا
من سندن آریلا جاغام . " بسهت دئدی : " سن
منیم قیریغی قازدیر ، سویومو قیزدیر ، تخته می
یوندور ، منده دئیم . "

آروادی بو ایشی گوئردور ، قیرینی
قازدیردی ، سویونو قیزدیردی و تخته سینی
یوندوردو . ارینین یانینا گلدی و دئدی :
" سون بیر دوئوشده قویون سویا گوئوروم
گلیم . " قویون سورسونو ئونونه قاتدی .
یغندیردی سویا . بیر آرخ وارایدی کندین
آلتیندا ، اورایا گئتدی . قویون سو ایچدی ،
قورتاردی . بیر قوج قویونا آتیلدی ، قویوندا
قاچدی ، آرخ آتلادی ، ئوبور یاخایا کئچدی .
قوج دئدی : " کئچرسن کئچ ، سن اولمادائوبور
قویون اولسون . مگر من اوخچو بسهتم کی بیر
آرواد ئوترو ئولومو گوئومه آلیم ؟ " اوخچو
بسهت بونو دویدو . آخی هر بیر شئین دلیلین
بیلیردی . فوری قویونو توپلادی گئری گتیردی
ایچری سوخدو سورونو . آروادینا دئدی : " گل
دئیم . " آرواد سئوینرهک یانینا گلدی . او
فوری چکدی قلینجینی آروادی ئولدوردو .
حاضر لانمیش سو ایله آروادی یودولار ،
آتدیلار قیریه . اوخچو بسهتمه یئنی بیر آرواد
آلدی ، یئدی ، ایچدی ، یئره کئچدیلر ، قالان
گونلری ده بیزه باغیشلادیلار . سیرساغ ، بیز
سلامت .

حقیقین آلاق!

دورگل عزیز هموطنیم ،
سن من ایله باهم اولاق .
دوغما آنا یوردوموزدان
بیز امپریالیزی قوواق .

هامیمیز وئرهک سس - سسه ،
دوشمن قورخوسوندان آسه .
داهی دوشمیهک قفسه ،
ظالمی لرزه یه سالاق .

آیری دوشمه جوشغون ائلدن ،
بیرهارای چیخماز تک آلدن .
فلسطینین اسراییلدن
تافتالا نمیش حقیقین آلاق .

جلا دا وئرمیهک آمان ،
داغلاری آلماسین دومان .
انسانلارا تله قوران
صدامین توکلرین یولاق .

صدام یزید!

صدام چاققیلدا ما بیزه دیشینی ،
بیزیم اتحادلی ائلریمیز وار .
مینلر شهید وئرمیش استقلالینا ،
آزادلیق عاشیقی ائلریمیز وار .

تؤکمه سن آتکدن شیطانلیق داشین ،
تورپاغا قاریشار حیلله لی باشین .
کارتر سنه قییماز دامجی گؤز باشین ،
شاهدان درس آلمادین هیتلره اینان
فایشترلر طالعی بئله دیر ، اویان !

بختیار ، پالیزبان ، اویسی ، فلان ،
آجسین قوللا غینی ، ائشیتسین بوآن .
دگیشمیش روزگار ، گئچمیش او دوران ،
ایرانلی اونلاری گتیرمز سایا
اورتا خاور مزار دیر آمه ریگایا !

قالبخسین عراق خلقی ، وئرهک آل - آله ،
قدرتیمیز دؤنسون بیر آغیر سئله .
بیرلیگده دؤیوشک بیز بوندان بئله ،
قورقوسون داغیداق امپریالیزمین
ائللر آزاد اولسون خلقلر گولسون .

خاطره‌لر دفتریندن

حبیب ساهر

باجیمین گوزلری آغریبیدی

... قیشین چله‌سی، کوچه، باجادا بوز
دونوب، نودان لاردن، ساچاق، ساچاق بوزلار
ساللانیر...
اللریم، ایاقلاریم، آلتی، سویوق دان
شیشیب، قانی شورولدور...
باشماق لاریمی، آنام، گنجه کورسو
آلتیناقویوب درکی قوروسون! بیر آزد اکیچیک
له‌نیب!
الوان، گوللو ایپ جورا بلاریمی آیاغیما
گئیریم، باشماق لاریم، لاپ آیاق لاریمین اوچون
دا قالیرلار...
گئنیب، گئجینیب، بو کومو باشیما نه ساتاجاقلار، چاخیر، آراق، شراب، دونقوز
آتی...
قویوب، بوینوما شال ساریرام.
آنم، باجیم ایسه چارشابلی...
یولادوشوروک، پیاده! - هارا?
- "ارمنستان"! حکیم بوغوزون ائوینه...
اوزون، اوزون، قارلی - بوزلو کوچهلردن
سویوق آلا - قارانلیق بازار لاردان ثوتوب
گئجیرپک...
بودر، ارمنستانا چاتدیق!
بیزیم محله‌یه بنزه مه بیر... گوزه‌ل ائولر
داش فرشلی کوچهلر! برچوخ ائولرین پنجره‌لری
بایرا آچیلیر...
دوشونورم!

- مگر ارمنی کیشی لرینده غیرت یوخ!
بلکه آروات - اوشاقلاری پنجره‌دن باشلارینی
چیخاردیب، نامحرم کیشی لره باخاقلار?
بیرجاوان ارمنی، بیرجاوان قیزین یانیندا،
قول قولاً، غنوموزدن کئچیر!
بیرنچه ارمنی کیشی، باشلاریندا شاپقا...
عباسیز، لباده‌سیز... عجباً، سویوق دا
اوشومورلر?
بیرنچه ائولرین پنجره‌لری آچیق دیر...
گولمک سسی، موسیقی صداسی، ائشیدیلیر،
بیر دوکانین غونونه چاتدیق...
چاملارین دالسیندا، جورجور بطری لر
دوزلوب، آنام دان سوروشورام!
- نه نه! بورادا نه ساتیرلار?
- "میخانا ڈیر... اوغوم (بر دئیر)،
نه ساتاجاقلار، چاخیر، آراق، شراب، دونقوز
آتی...
- چاخیر، آراغی کیم لر ایچرلر?
- خاچ پرست لر... مسلمانلار ایچمزلر،
حرام دی... گور "زینقرو" سسی بیر اوچا بورج
دان ائشیدیلیر...
- "اونه سس دی؟" - سورشورام
- کلیسا دا، ناقوس چالیرلار!
- کلیسا، ندیر?
- ارمنی لرین مسجدی.
- نه ایچون ناقوس چالیرلار?
- خاچ پرست لرین بایرامی دیر...
کشیش "خاچی" سویاسالیب دی...

نچھ شیش "لولہ کبابی" آلیر، چورک چسی
خانادان دابیر گوللو، برشته سنگگ .

کباب لاری، چورگین لایینا قویور، ...
بودور، "حرمخانا" آغزینا چاتدیق ...
مسجدہ گیردیک ... مسجد خلوت در ... حصیر
اوستہ اوتوردوق، آنام، چارشابی نین بیراوجونو
بیتره دوشه دی - سفره کیمی - چوره گی کباب لاری
قویدو چارشابینین اوستونه !

"گلین ناهار، بیٹیک ... دئدی .
قیشین چله سینده، آلاھین ائوینده
"مائده" یتمک، نه قدر دادلی و نه قدر مبارک
اولورموش !

تهران - ۲۱ بهمن ۱۳۵۶ - فوریه ۱۹۷۸

* ... هرات اهلیندن نقل اولونوب،
ابومسلم بیر قوجادان سوروشدی کی نچھ
یاشین وار ؟ دئدی : آلتی یاش ! دئدی :
بونچھ اولابیلر، سن قوجالمیش بیر کیشی سن !
دئدی : ای امیر ! عمر اودور کی راحتلیق دا
گنچه ، بیر سنون عهدینده، ظولومدان
قورتامیشیق و بو آلتی ایلدن آرتیق دگیل .
او گونلر کی بنی امیه نین زمانیندا گنچیب ،
اونی عمر دن سایمیریق . *

* روضات الجنات فی اوصاف هرات *

کتابیندان ترجمه

- کسین نچھ اولور ؟

- ماللایا بنزه ... بیرکیشی ...

- خاج ندیر ؟ ...

آرتیق ، آنامین اوره گی داریخیر !

- زهرماری ... چوردی ...

بودور ، حکیمین ائوینه چاتدیق ، آنام

منی ایتله بیب ، ئوزو ، دالاناگیر بیر ...

- هله سسین کس ! ... سورا دئیرم ...

(آجیقلا دئیر) !

آنام ، باجیملایا ، حکیمین اوتاغینا گیررکن ،

دئیر کی سن هله بیر آذربورادا اوتور ... :

... باجیمین سسی اوجالیر ، آغلا ییر ...

برکیشی اونو ، دانلاییر :

- باخ ، باخ ! بیگه قیز ، هیچ اوتانمیرسان ؟

الترین چک ، قوی گوروم ، گوزلرین نییه

قیزاریب ... قورخما ، قیزیم ، گوزلرینه "داری"

سالمارام ...

بیر ایکی دامجی سودامیزارام ... یاخشی

اولور ،

آخی ، نچھ ، قییرسان ، گوزهل گوزلرین ،

ایستیرسن کی کور اول ... آغلاما قیزیم ! ...

قید ! - بیزیم محله ده ، بیرقاری آرو ات

وار ایدی ، گوزلری آغرییان اوشاق لارین گوزلرینه

توز ، توپزاق سالاردی ، بعضا "ده ، اوزواللسی

لاری دنیا ایشیغیندان محروم ائده ردی ...

او ، قوجا قاری حکیمه : "داری کسن"

دئیردی لر ، سالدیقی ، توزلارادا ! "داری"

گون اورتا کئچمیش ... آنام قاباقدا ، بیزده

دالیسیجا لهله بیریک ! او کباب چی دان ، بیر

• ظریفه و ژاندارملار

ایدی. دسته خیلی کتابی اوددان خلاص ائتمیشدی. یاریسی یانمیش بیر کتابی ظریفه قاچیرارکن آژان اونو توتوموش ، کراواتین بوینوندان آچماق و دوه شونده کی نشانین قوپارماق ایسته میشدی. ظریفه وار گوجوایله آژانین آلینی دیشله میشدی. آژانین سسینه بیغیشان جماعت ظریفه نی اونون الیندن آلیب ئوز آرالاریندا گیزلتمیش دیلر.

* * *

سحر ظریفه نی مکتبه دئیل ، ئوزو ایله ایسه آپاران ستاره کراواتی سلیقه ایله بوکوب صاندیفا قویدو. قیزینین دوشونده کی نشانی چیخاریب اونون یاخاسینین آلتینا ووردو:

— قیزیم ، گورورسن. آرا قاریشیدیر، هله لیک بونو گوسترمه ، — دئدی.

ستاره دوغرو دئییردی. تبریز یئنده دومانلی ایدی . دومان اولاندا اولدوز گوؤرونمز، آنجاق او، همیشه دومان آلتیندا دا قالماز!

حمید محمدزاده نین تبریز خاطره لری کتابیندان اختصارلار وئریلدی.

ظریفه نین خوشبخت گونلرینین عمری اوزون اولمادی . تبریزین اوستونو قارا بولدولار آلدی ، شدتلی توفان قویدو، آزادلیق باهارینین ایلك چیچکلرینی سولدوردو.

شاختالی گونلرین بیرینده ظریفه نین اوخودوغو مکتبه بیردسته ساحلی ژاندارم گلدی. اونلار اوشاقلاری دوه یوب، کتابخانا- لاری اللریندن آلدیلار و ئوزلرینی مکتبدن قاودولار. مکتب داغیلدی، شاگردلرین شن نغمه لری بیرداها ائشیدیلیمه دی. او گوندن ژاندارملار بوردا مسکن سالدیلار.

دئییرلر "سوز واختینا چکر"، او گونده ایندیکی کیمی گونش اوفوقه یاخینلاشیردی. اونون سون قیرمیزی شعالاری پنجره لرین شیشه لرینی قانا بویامیشدی. تهران جلاد- لاری آذربایجان دلیینده اولان کتابلاری بیغیب یاندیردیلار. ظریفه نین سئودگی "آنادیلی" کتابی دا بونلارین ایچینده ایدی. کتابلار آلیشدیقجا پیونرلرین باخیشلاریندا کی غضب سانکی بئله دئییردی: کتابلاری یاندیرسانیزدا دیلیمیزی یاندیرا بیلمه یه جکسینیز . اونلارین بعضی لری قیرمیزی کراواتی هله بوینوندان آچمامیشدی. بونلارین ایچینده ظریفه ده وار

۱) سرمقاله پیرامون اتحاد و همبستگی مردم در مقابل ضد انقلاب . (ص ۲-۳) .
۲) مقاله "بازار طاغوتی" در باره دو جناح سرمایه‌داری کلان شایعه پرداز و اصناف و پیشه‌وران خرده پای طرفداران انقلاب . (ص ۴-۵) . (۳۰) شرح احوال و افکار و آثار ملامحمد علی هیدجی شاعر قرن گذشته که در فلسفه‌ی اسلامی ید طولائی داشت . علاوه بر آثار فلسفی و سیاسی به زبانهای فارسی و آذربایجانی اشعار اجتماعی - انتقادی زیادی از وی بر جای مانده است .
(ص ۶-۱۰) . (۴۰) شعر طنزی از حسین توفارقانلی (ص ۱۱-۱۲) . (۵۰) درس فلسفه (ص ۱۳-۱۴)
۶) لیلی و مجنون (بقیه ص ۱۵-۱۶) . (۷۰) شعر از استاد حبیب ساهر (ص ۱۷) . (۸۰) صفحه کودکان (ص ۱۸-۲۲) . (۹۰) یک داستان عامیانه از اومید قافتانچی اوغلو نویسنده‌ی پیشتاز معاصر ترکیه که سال گذشته بدست عوامل آمریکائی در استانبول شهید شد . قهرمانان داستانهای او عموماً از میان طبقات زحمتکش انتخاب شده‌اند . (ص ۲۳-۲۶) . (۱۰۰) کاست جدید عاشیق حسن سرودهایی بر علیه امپریالیزم و عوامل مزدور یعنی آن (ص ۲۸-۲۹) . (۱۱۰) قطعه‌یی از دفتر خاطرات استاد حبیب ساهر نمونه‌یی از نثر زیبای آذربایجانی معاصر . (ص ۲۸-۲۹) .
۱۲) داستان حمله‌ی ژاندارم‌های شاه خائن به خانه‌ی یک محصل تبریزی بخشی از داستان از کتاب "خاطرات تبریز" اثر حمید محمد زاده (ص ۳۰) .

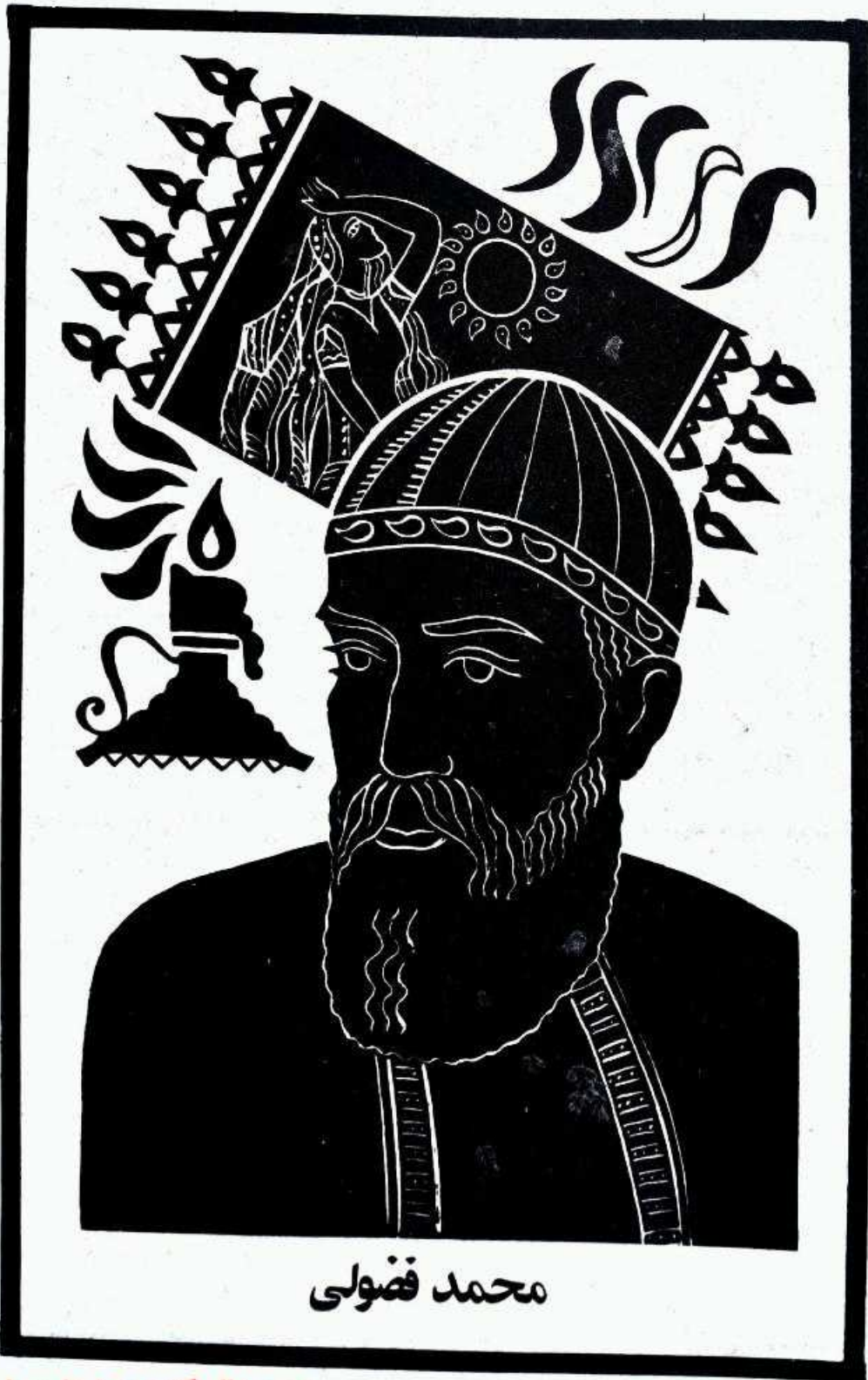
انقلاب یولوندا (در راه انقلاب) مجموعه‌ی ادواری
ادبی - سیاسی . زیر نظر: ح . صدیق . با موافقت بخش
مطبوعات دادستانی انقلاب . اداره در حک و اصلاح و
درج مطالب رسیده آزاد است . تلفن اداره ۶۶۰۲۷۹
بعد از ظهرها . آدرس مکاتبه: صندوق پستی ۳۴۶ - ۱۳ ،
منطقه پستی ۱۳ ، تهران . سال اول ، جلد ۳ ، ۱۰/۱۰/۱۳۵۹
هر جلد ۳ تومن .

Inqilab Yolunda (On the way of Revolution)

Azerbaijani political and cultural collection

No. 3, Dec. 1980. Post Box 13-346, Tehran - 13.

محمد فضولی

دیجیتال کننده : نینا پویان